

Διδακτικό σενάριο

Τίτλος: Το ταξίδι στη λογοτεχνία: πραγματικότητα και ουτοπία

Τάξη: Β Γυμνασίου

Δημιουργός: Ελπινίκη Μουτίδου, εκπαιδευτικός (φιλόλογος) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική λογοτεχνία

Συμβατότητα με το νέο ΠΣ: Προβλέπονται οι διδακτικές ενότητες με τίτλο «Ταξιδιωτικά κείμενα», «Η αποδημία-ο καημός της ξενιτιάς-ο ελληνισμός έξω από τα σύνορα-τα μικρασιάτικα-οι πρόσφυγες» στο σχολικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου.

Είδος διδακτικής πρακτικής: project, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (σε όλες τις φάσεις), μετωπική διδασκαλία (σε όλες τις φάσεις με καθοδηγητικές και διευκρινιστικές ερωτήσεις και για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν κατά την επεξεργασία των ατομικών και ομαδικών φύλλων εργασίας), δραματοποίηση (στη Β΄ φάση)

Προτεινόμενη διάρκεια: 36 ώρες (Η ανάγνωση ολόκληρων βιβλίων γίνεται από τους μαθητές εκτός διδακτικού χρόνου)

Δοκιμάστηκε στο σχολείο ή όχι: Δοκιμάστηκε στο Γυμνάσιο Νέου Ολβίου Ν. Ξάνθης κατά το σχολικό έτος 2013-2014, στη Β΄ τάξη, τμήμα 1. Στο τμήμα Β1 ήταν αρχικά εγγεγραμμένοι 18 μαθητές, από τους οποίους φοίτησαν κανονικά οι 15. Από τους υπόλοιπους τρεις, ο ένας δεν εμφανίστηκε ποτέ, ο ένας διέκοψε μετά τον πρώτο μήνα και μία μαθήτρια διέκοψε στο μέσο της σχολικής χρονιάς. Από τα 18 παιδιά, τα 12 είναι αγόρια και τα 6 κορίτσια. Το τμήμα παρουσιάζει ποικιλομορφία ως προς την πολιτισμική ταυτότητα των μαθητών. Οι 2 είναι ελληνόφωνοι, οι 6 ρομά, οι 10 τουρκόφωνοι. Οι τουρκόφωνοι μαθητές αποφοίτησαν από μειονοτικά δημοτικά σχολεία. Η μέση επίδοση του τμήματος, όπως αυτή αποτυπώνεται στη βαθμολογία, είναι αρκετά καλή. Οι τουρκόφωνοι μαθητές αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες στην ελληνική γλώσσα, που είναι εμφανείς τόσο στην προφορική, όσο και στην γραπτή τους έκφραση. Οι μαθητές που ανήκουν στην πολιτισμική ομάδα των ρομά έχουν επίσης αρκετές αδυναμίες, που εντοπίζονται ωστόσο κυρίως στο γραπτό λόγο.

Εισαγωγή¹

Το ταξίδι ήταν ανέκαθεν αναπόσπαστα δεμένο με τη ζωή των ανθρώπων. Οι άνθρωποι πάντα ταξίδευαν και ταξιδεύουν, είτε με το σώμα, είτε με το μυαλό τους. Είτε για να γνωρίσουν καινούρια μέρη και ανθρώπους, είτε για να δουλέψουν, να αναζητήσουν μια καλύτερη ζωή. Το ταξίδι με την ευρεία του έννοια αποτελεί μια σημαντική πολιτισμική εμπειρία, μια πολύμορφη εμπειρία ζωής, που ανοίγει τους ορίζοντες του ταξιδιώτη, γνωρίζοντάς του άλλους τόπους, άλλους ανθρώπους και νοοτροπίες, βοηθώντας τον να κατανοήσει και να ανεχτεί το άλλο, το διαφορετικό, να αναμετρηθεί με στερεότυπα και προκαταλήψεις και φέρνοντάς τον τελικά ένα

---

¹ Η συγκεκριμένη εισαγωγή δανείζεται ιδέες από την εισαγωγή των: Βενετίας Αποστολίδου, Δημήτρη Αδαμίδα και Μαρίας Ζωγραφάκη στην πρώτη ενότητα με τίτλο «Το ταξίδι: εμπειρία ζωής και εμπειρία ανάγνωσης» στο: Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004, «Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας, Β΄ γυμνασίου», επιμ. Βενετία Αποστολίδου & Ελένη Χοντολίδου (2004), σσ. 17-19.

βήμα πιο κοντά στη γνωριμία με τον εαυτό του. Για τους λόγους αυτούς το ταξίδι συναντάται σε μια μεγάλη ποικιλία κειμένων.

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στην πρόταση του διδακτικού υλικού του ΠΕΜ και στην ουσία αποτελεί διασκευή και εμπλουτισμό της διδακτικής του πρότασης. Επιλέγονται κείμενα που από τη μία χαρακτηρίζονται από «εύκολη» γλώσσα και έχουν μέσα το στοιχείο της περιπέτειας και της φαντασίας, ώστε να ελκύουν το ενδιαφέρον των μικρών αναγνωστών κι από την άλλη ξεδιπλώνουν τις πολλαπλές μορφές και διαστάσεις του ταξιδιού, με βάση τις στοχεύσεις του και τις ανάγκες που εξυπηρετεί.

Βασικός στόχος είναι να γεννήσουμε στους μαθητές την επιθυμία να ταξιδέψουν, να ξεπεράσουν τα όρια του μικρόκοσμού τους και να διευρύνουν τους ορίζοντές τους. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζοντας το ταξίδι με την ευρεία του έννοια, να τους εξοικειώσουμε μ' αυτό. Έτσι, περνώντας διαδοχικά από το ταξίδι για διακοπές και συνάντηση με αγαπημένα πρόσωπα στο φανταστικό ταξίδι και μετά στο ταξίδι για δουλειά και το δύσκολο ταξίδι του οικονομικού μετανάστη στο σήμερα και στο χθες, καταλήγουμε να δίνουμε στους μαθητές μας τη δυνατότητα να σχεδιάσουν το δικό τους ταξίδι, πραγματικό ή φανταστικό.

Σκοποθεσία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να κατανοήσουν τα είδη των ταξιδιών, τόσο ως προς τον τρόπο και τα μέσα πραγματοποίησής του, όσο και ως προς τους σκοπούς του (ταξίδι για αναψυχή-συνάντηση με αγαπημένα πρόσωπα, για αναζήτηση εμπειριών και περιπέτειας, για δουλειά κ.τλ.).
- ✓ Να γνωρίσουν άλλους τόπους, πολιτισμούς και τρόπους σκέψης και κοινωνικής οργάνωσης, πραγματικούς και φανταστικούς.
- ✓ Να αντιληφθούν το ταξίδι ως μέσο αυτογνωσίας, συνειδητοποίησης και προσωπικής εξέλιξης.
- ✓ Να εξερευνήσουν το φαινόμενο της μετανάστευσης. Να έρθουν σε επαφή με τη ζωή, τις εμπειρίες, τις σκέψεις και την ιδιαίτερη κουλτούρα των μεταναστών, να ανακαλύψουν πολιτισμικές διαφορές, αλλά και σημεία ταύτισης, ώστε να καλλιεργήσουν την ανοχή προς το διαφορετικό και να αποβάλλουν όσο γίνεται το αίσθημα ότι απειλούνται από αυτό.
- ✓ Να δημιουργηθεί και σ' αυτούς η επιθυμία να ζήσουν την εμπειρία του ταξιδιού, να γνωρίσουν τόπους και ανθρώπους πέρα από το μικρόκοσμό τους.
- ✓ Να αντιληφθούν τελικά το ταξίδι ως μια σημαντική εμπειρία ζωής.

Δεξιότητες

Με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:

- ✓ Να αναγνωρίζουν, να περιγράφουν και να κατηγοριοποιούν τα ταξίδια, ανάλογα με το είδος τους/τον σκοπό τους (για αναψυχή/διακοπές, για δουλειά κ.τλ.).
- ✓ Να ανακαλύπτουν στα ταξίδια τα στοιχεία εκείνα που τα καθιστούν κομμάτι ενός συγκεκριμένου πολιτισμού, μιας συγκεκριμένης κοινωνίας.

- ✓ Να παρατηρούν, να αναλύουν και να κρίνουν τα ταξίδια τα δικά τους και των δικών τους ανθρώπων. Μέσα από αυτή την παρατήρηση να εξάγουν συμπεράσματα για τον εαυτό τους και για τους άλλους.
- ✓ Να σχεδιάζουν ταξίδια, ατομικά και ομαδικά, πραγματικά και φανταστικά.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Από τους μαθητές (στο εργαστήριο Πληροφορικής και σε συνεργασία με τον διδάσκοντα της Πληροφορικής) Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται από τους μαθητές για την αναζήτηση πληροφοριών και εικόνων για διάφορες χώρες στο διαδίκτυο (στην Α' φάση). Επίσης, για τη συγγραφή κειμένου με κειμενογράφο (στην Α' και στη Γ' φάση), για την εκτύπωση κειμένων και εικόνων (στην Α' και στη Β' φάση) και για τη σάρωση εικόνων (στη Β' και στη Γ' φάση). Επιπλέον, οι μαθητές θα κατασκευάσουν βίντεο με μουσική με τη χρήση του προγράμματος windows movie maker ή αντίστοιχου προγράμματος (στη Β' φάση)

Από τη διδάσκουσα: Η διδάσκουσα αξιοποιεί τις ΤΠΕ στις δύο πρώτες φάσεις υλοποίησης του σεναρίου, για την προβολή βίντεο, τραγουδιών στο youtube, εικόνων, ιστοσελίδων και για τη δημιουργία παρουσίασης (powerpoint) (Β' φάση).

Κείμενα

Από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Β' Γυμνασίου

Ζακ Πρεβέρ, «Βγαίνοντας από το σχολειό», σσ. 110-112

Δημήτρης Χατζής, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», σσ. 129-131

Νίκος Καββαδίας, «Οι γάτες των φορτηγών», σσ. 236-238

Παράλληλα κείμενα

Επιλέγονται κείμενα που περιγράφουν διάφορα είδη ταξιδιών, στα οποία οι ήρωες έρχονται σε επαφή με άλλους ανθρώπους, γνωρίζουν μέρη και ζουν εμπειρίες πραγματικές ή φανταστικές.

Τζόνναθαν Σουίφτ, *Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ* (μτφρ. Ν. Ορφανίδης και Λ. Πολενάκη), εκδ. Άγκυρα (1994), κεφ. 6^ο.

Ομάδα δασκάλων του δικτύου κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών «Τα Πίσω Θρανία», Ένας κόσμος που χωράει πολλούς κόσμους (2009), σσ. 22-26, 29, 30-32, 40-43, 45-47

Ολόκληρα βιβλία

Λουίζ Λεμπλάν (μτφρ. Μαρία Α. Παπανδρέου), *Η Σοφί ταξιδεύει*, εκδ. Κέδρος (1998), Ιούλιος Βερν (μτφρ. Μαριάννα Τζιαντζή), *Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, εκδ. Ερευνητές (1999)

Λευτέρης Πούλιος (μτφρ.), *Σεβάχ ο θαλασσινός*, εκδ. Παπαδόπουλος, σειρά Ιγκουάνα (2006)

Τζόνναθαν Σουίφτ (μτφρ. Μαρία Παππά), *Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ*, εκδ. Παπαδόπουλος (1998)

Σέλμα Λάγκερλεφ (απόδοση Κίρα Σίνου), *Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον*, εκδ. Αδελφοί Βλάσση (2004)

Μιγκέλ ντε Θερβάντες (απόδοση Μαρία Αγγελίδου), *Δον Κιχώτης*, εκδ. Παπαδόπουλος, σειρά Ιγκουάνα (2006)

Εκπαιδευτικό υλικό

Έντυπο

Προσωπικές φωτογραφίες από ταξίδια, καρτ-ποστάλ, ταξιδιωτικοί οδηγοί, παγκόσμιος χάρτης και χάρτες διαφόρων χωρών

Ηλεκτρονικό

Ταινία: [Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες \(2004\)](#)

Βίντεο: [Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ Μέρος 1](#), [Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ Μέρος 2](#)

Τραγούδι: [Οι γάτες των φορητών, Ξέμπαρκοι](#)

Εικόνες στο διαδίκτυο από διάφορες χώρες, από την ταινία *Νύφες* του Παντελή Βούλγαρη, εικόνες Ελλήνων μεταναστών στην Αμερική και στη Γερμανία και σύγχρονων μεταναστών στην Ελλάδα, εικόνες από έργα του Βλάση Κανιάρη από την έκθεση "Gastarbeiter-Fremdarbeiter". Παρουσίαση (powerpoint), με θέμα τη μετανάστευση

Μεθόδευση της διδασκαλίας

Αναλυτική περιγραφή των φάσεων υλοποίησης του σεναρίου

Α΄ φάση: Πριν από την ανάγνωση (7 ώρες)

Γενικός στόχος σ' αυτή τη φάση είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών γύρω από το ταξίδι. Στην τάξη μοιράζεται ταξιδιωτικό υλικό, όπως φωτογραφίες της διδάσκουσας από ταξίδια που έχει κάνει και ταξιδιωτικοί οδηγοί διαφόρων χωρών. Έτσι, δίνεται το ερέθισμα για να ξεκινήσει μια συζήτηση σχετικά με τις ταξιδιωτικές εμπειρίες των παιδιών, εκδρομές που έχουν κάνει και δεν έχουν ξεχάσει, ταξίδια που θέλουν να κάνουν. Προκειμένου να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να εκφραστούν, η διδάσκουσα μεταφέρει και τις δικές της εμπειρίες από ταξίδια. Με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα προβάλλονται εικόνες από διάφορα μέρη του κόσμου και η τάξη προσπαθεί να μαντέψει από ποια χώρα μπορεί να είναι η κάθε εικόνα. Στη συνέχεια, τίθεται η ερώτηση σε ποιον από αυτούς τους τόπους θα ήθελε να ταξιδέψει ο καθένας. Ρωτάμε τους μαθητές να μας πουν διάφορα μέσα μεταφοράς. Στον πίνακα φτιάχνουμε δύο στήλες: στη μία βάζουμε τα παλιά και στην άλλη τα σύγχρονα μέσα μεταφοράς που μας υποδεικνύουν οι μαθητές. Στη συνέχεια, κουβεντιάζουμε με άξονα ερωτήσεις όπως: «Εσείς με ποια από αυτά τα μέσα έχετε ταξιδέψει;», «Ποιο σας άρεσε περισσότερο και γιατί;», «Με ποιο θα θέλατε να ταξιδέψετε;», «Ποιο θα θέλατε να οδηγήσετε;» Στη συνέχεια προβάλλεται στην τάξη η ταινία [Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες \(2004\)](#). Πριν ξεκινήσει, ζητείται από τα παιδιά να σημειώνουν κατά τη διάρκεια της ταινίας τα σημαντικά πρόσωπα και τους τόπους από τους οποίους περνούν οι πρωταγωνιστές. Στο τέλος της ταινίας ανατίθεται σε κάθε μαθητή (ή σε δυάδες) να βρει μερικές πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο μέρος από αυτά που αναφέρονται στην ταινία, να απομονώσει την πληροφορία που τον εντυπωσιάζει περισσότερο ή που θεωρεί την πιο σημαντική, να γράψει ένα σύντομο κειμενάκι 2 σειρών και να το εκτυπώσει, μαζί με μια αντιπροσωπευτική εικόνα. Αυτό γίνεται στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου. Στη συνέχεια, στην τάξη, σημειώνουμε σε παγκόσμιο χάρτη την πορεία και τους σταθμούς του Φιλέα Φογκ στο ταξίδι του στον κόσμο και σε κάθε σταθμό κολλάμε το αντίστοιχο κειμενάκι και την εικόνα που του αντιστοιχεί.

Β' φάση: Ανάγνωση (26 ώρες)

Γνωριμία με διάφορα είδη ταξιδιών, μέσα από κείμενα

1. Το ταξίδι για διακοπές

Αρχικά ζητείται από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες των 4 ατόμων και η κάθε ομάδα να αποφασίσει και να δηλώσει το όνομά της. Οι ομάδες θα μείνουν σταθερές σε όλη τη θεματική ενότητα, εφόσον δεν παρατηρηθεί δυσλειτουργία. Στη συνέχεια μοιράζονται σε κάθε ομάδα 2 αντίτυπα του βιβλίου της Λουίζ Λεμπλάν, *Η Σοφί ταξιδεύει*. Πριν ξεκινήσει η ανάγνωση και ως κίνητρο για προσεκτική παρακολούθηση, ανατίθεται στις 2 από τις 4 ομάδες να καταγράψουν τα πρόσωπα της ιστορίας, ενώ στις άλλες δύο ομάδες τα μέρη που επισκέπτονται τα πρόσωπα. Η ανάγνωση του βιβλίου γίνεται από τη διδάσκουσα. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου, οι ομάδες ανακοινώνουν τα αποτελέσματα της καταγραφής τους και γίνονται λίγες σύντομες ερωτήσεις από τη διδάσκουσα, για να διαπιστωθεί το επίπεδο κατανόησης του περιεχομένου από τους μαθητές, αλλά και τα συναισθήματα που αναπτύσσουν για τους ήρωες και για τις εμπειρίες που βιώνουν αυτοί. Μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης, προβάλλονται φωτογραφίες των τόπων που αναφέρονται στο βιβλίο, με τη χρήση βιντεοπροβολέα και διαδικτύου.

Στη συνέχεια, μοιράζονται στις ομάδες τα φύλλα εργασίας (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 1) και δίνονται οδηγίες από τη διδάσκουσα, σχετικά με τον τρόπο συμπλήρωσής τους. Μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των φύλλων εργασίας, παρουσιάζεται ενδεικτικά από έναν εκπρόσωπο από κάθε ομάδα η δραστηριότητα 5. Στη συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να δραματοποιήσουν σε ομάδες, υποδυόμενοι κάποια από τα πρόσωπα του βιβλίου, συγκεκριμένες σκηνές, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά σε βοηθητικά φύλλα που τους μοιράζονται (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 2). Προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι μαθητές στη δραματοποίηση, αλλά και να βοηθηθούν –δεδομένης της συστολής και της απειρίας τους– η διδάσκουσα υποδύεται κι αυτή έναν ρόλο.

2. Το φανταστικό ταξίδι

Γίνεται μια σύντομη εισαγωγή σχετικά με το φανταστικό ταξίδι, ρωτώντας τους μαθητές αν γνωρίζουν κάποιον ήρωα που ταξίδεψε σε φανταστικούς τόπους και ποιοι είναι αυτοί. Στη συνέχεια, ανακοινώνεται ο τίτλος του κειμένου που θα απασχολήσει την τάξη (*Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ*) και δίνονται βασικές πληροφορίες για το βιβλίο (πότε γράφτηκε, ποιος είναι ο συγγραφέας, από ποια χώρα είναι, ότι μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες και στα ελληνικά κυκλοφόρησε σε πολλές εκδόσεις, τι σημαίνει αυτό για το συγκεκριμένο βιβλίο). Στο μεταξύ, στην τάξη κυκλοφορεί το ομώνυμο βιβλίο των εκδόσεων Μεταίχιμο, προκειμένου να παρατηρήσουν οι μαθητές την εντυπωσιακή εικονογράφηση και να σχηματίσουν μια πρώτη εικόνα για το θέμα του κειμένου. Στη συνέχεια, παρακολουθούμε ένα κομμάτι (τα πρώτα 17 λεπτά) από το πρώτο μέρος των κινουμένων σχεδίων [Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ](#). Προηγουμένως έχει δοθεί στο κάθε παιδί ξεχωριστά ένα φύλλο με ερωτήσεις κατανόησης, σχετικές με το περιεχόμενο του βίντεο, ως κίνητρο για προσεκτική παρακολούθηση (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 3), οι οποίες συμπληρώνονται και στη συνέχεια παρουσιάζονται από τους μαθητές. Από το κεφάλαιο 6 του βιβλίου *Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ* των εκδόσεων Άγκυρα

επιλέγεται το απόσπασμα που αναφέρεται στον τρόπο ανατροφής των παιδιών στη Λιλιπούτη και στη ζωή και την προσαρμογή του ήρωα στον τόπο εκείνο, γιατί είναι πιο κοντά στα βιώματα των παιδιών και γίνεται ευκολότερα κατανοητό από αυτά. Μετά την ανάγνωση του κειμένου από τη διδάσκουσα και τις απαραίτητες διευκρινήσεις μοιράζονται τα φύλλα εργασίας, τα οποία οι μαθητές καλούνται να τα συμπληρώσουν ατομικά (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 4). Μετά την ολοκλήρωση των φύλλων εργασίας γίνεται μια ελεύθερη κουβέντα που βασίζεται στις δραστηριότητες του φύλλου εργασίας, υπό την καθοδήγηση της διδάσκουσας που θέτει τα ερωτήματα. Τέλος, η τάξη παρακολουθεί τη συνέχεια και το τέλος της περιπέτειας του Γκιούλιβερ στη Λιλιπούτη (το υπόλοιπο του 1^{ου} μέρους από [Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ](#) και ένα κομμάτι του [2ου μέρους](#)). Προηγουμένως έχει δοθεί στα παιδιά φύλλο με ερωτήσεις, ως κίνητρο για προσεκτική παρακολούθηση του βίντεο (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 5).

3. Το ταξίδι για δουλειά-Το ταξίδι του οικονομικού μετανάστη στο σήμερα και στο χθες

Η υποενότητα ξεκινά με κουβέντα στην τάξη, με αφετηρία το γεγονός ότι οι άνθρωποι ταξιδεύουν πολλές φορές από ανάγκη ή στο πλαίσιο της δουλειάς τους. Ζητείται από τους μαθητές να αναφέρουν παραδείγματα (ταξίδι λόγω μετανάστευσης, ταξίδια των ναυτικών, των εμπόρων/μεταφορέων, των πιλότων) και να αναφέρουν αν έχουν στην οικογένειά τους ή αν γνωρίζουν ανθρώπους που είναι ναυτικοί ή δουλεύουν στα πλοία. Ακολουθεί κουβέντα σχετικά με τις εμπειρίες που τους μεταφέρουν οι άνθρωποι αυτοί, αλλά και τις δυσκολίες των δικών τους ανθρώπων από την απουσία τους. Ως πρώτο κείμενο επιλέγεται το ποίημα «Οι γάτες των φορτηγών», του Νίκου Καββαδία. Δίνονται στους μαθητές βασικές πληροφορίες για την προσωπικότητα, τις επιλογές και τη ζωή του Καββαδία, που θα τους βοηθήσουν στην κατανόηση του έργου του. Μετά την ανάγνωση του ποιήματος από τη διδάσκουσα και την ενημέρωση ότι το ποίημα έχει μελοποιηθεί από τους «Ξέμπαρκους», γίνονται οι εξής ερωτήσεις, στις οποίες οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν προφορικά:

- ✓ Τι ρόλο παίζει η γάτα στη ζωή των ναυτικών στα καράβια; Με τι την παρομοιάζει ο ποιητής;
- ✓ Τι παθαίνουν οι γάτες στα φορτηγά πλοία;
- ✓ Τι πρέπει να κάνουν τότε οι ναύτες;
- ✓ Πώς νιώθουν μετά;
- ✓ Τι μουσική θα βάζαμε στο ποίημα;

Στη συνέχεια, η τάξη ακούει το ποίημα μελοποιημένο από τους «Ξέμπαρκους» ([Οι γάτες των φορτηγών, Ξέμπαρκοι](#)). Έπειτα οι μαθητές ασχολούνται σε ομάδες με το φύλλο εργασίας που τους δίνεται (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 6). Η τελευταία δραστηριότητα (3) είναι ουσιαστικά η εικονογράφηση του ποιήματος από τις ομάδες. Η κάθε ομάδα καλείται να εντοπίσει τις εικόνες του ποιήματος, να διαλέξει κάποιες από αυτές και να τις ζωγραφίσει. Η διδάσκουσα δημιουργεί κατάλληλο κλίμα στην τάξη, με τη μουσική του Καββαδία. Οι εικόνες σαρώνονται από κάποιους μαθητές στο εργαστήριο Πληροφορικής, ενώ κάποιιοι άλλοι αναλαμβάνουν να φτιάξουν ένα βίντεο, χρησιμοποιώντας τις σαρωμένες εικόνες και το μελοποιημένο ποίημα, το οποίο θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου

και στο youtube.

Σε συνέχεια της θεματικής «το ταξίδι για δουλειά», η διδάσκουσα επιλέγει να εστιάσει στο ταξίδι του οικονομικού μετανάστη, με στόχο την ευαισθητοποίηση και τον προβληματισμό των παιδιών πάνω στο θέμα της (αναγκαστικής) μετανάστευσης, των δυσκολιών και των ιδιαιτεροτήτων που προκαλεί στον άνθρωπο η απόφαση να μεταναστεύσει και η υλοποίησή της. Κρίνεται σκόπιμο η πορεία της διδασκαλίας να είναι από το σήμερα στο χθες. Να ξεκινά από το παρόν των σύγχρονων μεταναστών στην Ελλάδα και να φτάνει στο παρελθόν, στους Έλληνες μετανάστες παλιότερων εποχών. Αρχικά αξιοποιούνται κείμενα γραμμένα από τους ίδιους τους μετανάστες, που αποτυπώνουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σε απλό, καθημερινό λόγο, παράλληλα με την προβολή παρουσίασης με εικόνες σχετικές με τη μετανάστευση, που έχει ετοιμάσει η διδάσκουσα. Με αφορμή την πρώτη εικόνα γίνεται η ερώτηση αν μπορούμε να υποθέσουμε τι είναι οι εικονιζόμενοι. Ακολουθεί κουβέντα γύρω από τα ερωτήματα «από που συμπεραίνουμε ότι πρόκειται για μετανάστες», «τι γνωρίζετε για το ταξίδι των μεταναστών, τις δυσκολίες και τους κινδύνους του». Στη συνέχεια, προβάλλονται στα παιδιά οι επόμενες εικόνες του powerpoint, με σκοπό να παρουσιαστεί η πραγματικότητα που βιώνουν πολλοί μετανάστες στην Ελλάδα. Έπειτα, η διδάσκουσα διαβάζει μαρτυρίες μεταναστών, από διάφορες χώρες, που βρέθηκαν στην Ελλάδα, με σκοπό να ερευνήσουμε τις σκέψεις, τα συναισθήματα, την ψυχολογία, τις επιθυμίες και τους φόβους τους, αλλά και την πραγματικότητα που ζουν. Αξιοποιούνται σύντομα κείμενα από το βιβλιάρaki *Ένας κόσμος που χωράει πολλούς κόσμους*, της ομάδας δασκάλων του δικτύου κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών «Τα Πίσω Θρανία», στα οποία μετανάστες και μετανάστριες μιλούν με απλό, προφορικό λόγο για το τι είναι γι' αυτούς η πατρίδα, πώς και γιατί άφησαν την πατρίδα τους, τι κατάσταση βρήκαν στην Ελλάδα και ποια είναι η καθημερινότητά τους. Διαβάζονται οι σελίδες 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 40-43, 45-47. Μετά το κάθε κειμενάκι ακολουθεί πολύ σύντομη συζήτηση και στο τέλος ζητείται από το κάθε παιδί να γράψει λίγες σειρές με θέμα «τι μου έρχεται στο μυαλό όταν ακούω τη λέξη πατρίδα» και να βρει μια εικόνα που ταιριάζει με το κείμενό του. Στόχος είναι η δημιουργία μιας αφίσας με αυτό το θέμα.

Τα παραπάνω μικρά κείμενα προετοιμάζουν τους μαθητές να δεχτούν ευκολότερα το πιο απαιτητικό κείμενο του Χατζή, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο. Πριν την ανάγνωσή του, προβάλλονται οι επόμενες διαφάνειες του powerpoint, με τους Έλληνες μετανάστες στο πλοίο για την Αμερική και στο Elis Island, με τις *Νύφες*, με τους Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία και γίνεται ενημέρωση για το χρόνο, τις συνθήκες της μετανάστευσης, της ζωής και της εργασίας εκεί. Στη συνέχεια, προβάλλονται οι διαφάνειες με έργα του Βλάση Κανιάρη, από την έκθεση “Gastarbeiter-Fremdarbeiter”, αφού πρώτα μεταφράζεται ο τίτλος της έκθεσης. Ζητείται από τους μαθητές να εντοπίσουν τα κοινά στοιχεία των έργων του καλλιτέχνη και να προσπαθήσουν να συνδέσουν τα έργα με τον τίτλο της έκθεσης. Έπειτα γίνεται η ανάγνωση από τη διδάσκουσα του αποσπάσματος από το 3^ο κεφάλαιο του *Διπλού βιβλίου*, με τίτλο «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», όπως επίσης και μια πρώτη επεξεργασία του νοήματος, με απλές ερωτήσεις κατανόησης. Μοιράζεται στους μαθητές σχετικό φύλλο

εργασίας (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 7) και τους ζητείται να το δουλέψουν ατομικά. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι δραστηριότητες με τη σειρά. Με αφορμή την πρώτη δραστηριότητα, η διδάσκουσα ζητά από τους μαθητές να διαβάσουν τον τίτλο που δίνει ο ίδιος ο συγγραφέας στο κεφάλαιο: «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα». Ποιος είναι ο Κάσπαρ Χάουζερ; Η διδάσκουσα αφηγείται σύντομα την ιστορία του και οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν κοινά στοιχεία μεταξύ του Κάσπαρ Χάουζερ και του Κώστα. Έτσι, συνδέεται η κατάσταση του ξένου με την κατάσταση της μοναξιάς. Ακολουθεί η παρουσίαση και των υπόλοιπων δραστηριοτήτων.

4. Ομαδικές παρουσιάσεις βιβλίων με θέμα το ταξίδι

Ήδη τρεις βδομάδες πριν η κάθε ομάδα έχει επιλέξει ένα από τα τέσσερα βιβλία που έχει προτείνει η διδάσκουσα (*Σεβάχ ο θαλασσινός, Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον, Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες, Δον Κιχώτης*), με σκοπό να διαβαστεί από όλα τα μέλη και να παρουσιαστεί στις υπόλοιπες ομάδες. Για τη διευκόλυνση της οργάνωσης της βιβλιοπαρουσίασης, δίνονται βοηθητικά φύλλα παρουσίασης (βλ. Παράρτημα, φύλλο εργασίας 8). Στη συνέχεια δίνεται χρόνος πέντε λεπτών περίπου σε κάθε ομάδα για να παρουσιάσει το βιβλίο της, ενώ μετά το τέλος της παρουσίασης δέχεται ερωτήσεις από τους υπόλοιπους μαθητές.

Γ' φάση: Μετά την ανάγνωση (3 ώρες)

Στόχος σ' αυτή τη φάση είναι να φτιάξει η κάθε ομάδα το δικό της ταξίδι, πραγματικό ή φανταστικό, σε ποιητική μορφή, έχοντας ως πρότυπο το ποίημα «Βγαίνοντας από το σχολείο», του Ζακ Πρεβέρ. Σε πρώτο στάδιο γίνεται η προσέγγιση του ποιήματος, ξεκινώντας από τη μορφή του: ζητείται από τους μαθητές με μια πρώτη ματιά να συγκρίνουν το ποίημα του Πρεβέρ με τις «Γάτες των φορτηγών», ώστε να εντοπίσουν τις διαφορές στη μορφή τους. Στη συνέχεια, η διδάσκουσα εστιάζει στον τίτλο του ποιήματος και ρωτά τους μαθητές ποιον νομίζουν ότι θα είναι οι πρωταγωνιστές, με βάση αυτόν. Ακολουθεί η νοηματική προσέγγιση, που κινείται στους παρακάτω άξονες:

- ✓ Με ποια μεταφορικά μέσα ταξιδεύουν οι μαθητές;
- ✓ Από πού ξεκινάνε και πού πηγαίνουν;
- ✓ Τι συναντούν εκεί που πηγαίνουν;
- ✓ Τι συναντούν στο γυρισμό τους στη γη;
- ✓ Τι πληροφορίες παίρνουμε για την άνοιξη, το χειμώνα, το σπίτι;
- ✓ Με τι γυρίζουν τα παιδιά στη γη και γιατί;
- ✓ Γιατί φεύγουν τα παιδιά από το σχολείο;
- ✓ Τι νομίζετε ότι κέρδισαν από το ταξίδι τους;

Οι μαθητές καθοδηγούνται να εντοπίσουν τις προσωποποιήσεις, τα υπερρεαλιστικά στοιχεία, τους συμβολισμούς (χωρίς ωστόσο να χρησιμοποιούνται αυτοί οι όροι από τη διδάσκουσα) και να αναλύσουν το ποίημα σε οπτικές εικόνες. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα καλείται να γράψει το δικό της ποίημα, στο οποίο θα περιγράψει ένα πραγματικό ή φανταστικό ταξίδι, ξεκινώντας με τους στίχους του Πρεβέρ: Βγαίνοντας από το σχολείο μας/συναντήσαμε... Οι στίχοι θα διαμορφωθούν ελεύθερα από την ομάδα, η οποία θα πρέπει, επίσης, να βάλει έναν τίτλο στο ποίημά της και να ζωγραφίσει μια αντιπροσωπευτική εικόνα. Η Γ' φάση

ολοκληρώνεται με την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου των ποιημάτων των ομάδων.

Αξιολόγηση

Επειδή η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται στην υλοποίηση του σεναρίου είναι η ομαδοσυνεργατική, η διδάσκουσα διατηρεί φακέλους ισάριθμους με τις ομάδες. Στον κάθε φάκελο κρατιούνται τόσο τα ομαδικά, όσο και τα ατομικά φύλλα εργασίας των μελών της ομάδας, αλλά και οτιδήποτε έχει παραχθεί από αυτή κατά τη διδασκαλία της ενότητας. Ο φάκελος χρησιμεύει ιδιαίτερα στην αξιολόγηση των μαθητών. Σε όλες τις φάσεις αξιολογούνται η προφορική συμμετοχή τους στη διδακτική διαδικασία, η ανταπόκρισή τους στις ερωτήσεις που θέτει η διδάσκουσα και ο γραπτός τους λόγος, δηλαδή όλα τα κείμενα που έχουν παραδώσει στο πλαίσιο του μαθήματος. Στη Β' και στη Γ' φάση αξιολογείται ο βαθμός συμμετοχής και συμβολής τους στη δουλειά της ομάδας τους και η κριτική συμμετοχή τους στις παρουσιάσεις της δουλειάς των υπόλοιπων ομάδων. Ως κριτήρια αξιολόγησης χρησιμοποιούνται τα δύο ατομικά φύλλα εργασίας που δίνονται στη Β' φάση (4, 6).

Βιβλιογραφία

[Βενετία Αποστολίδου & Ελένη Χοντολίδου, Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας Β' γυμνασίου \(2004\), Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004](#)

[Βενετία Αποστολίδου, Δημήτρης Αδαμίδης & Μαρία Ζωγραφάκη, Το ταξίδι: εμπειρία ζωής και εμπειρία ανάγνωσης \(2004\), Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004](#)

Τελικά σχόλια

Η μεγάλη διάρκεια υλοποίησης του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ιδιαιτερότητες του μαθητικού πληθυσμού του σχολείου εφαρμογής. Συγκεκριμένα, οι αδυναμίες στη χρήση της γλώσσας και η απουσία συνήθειας εργασίας στο σπίτι, οδήγησαν τη διδάσκουσα από τη μία στην επιλογή της ανάγνωσης μεγάλων κειμένων και ολόκληρου βιβλίου (*Η Σοφί ταξιδεύει*) στην τάξη, έστω κι αν επρόκειτο για χρονοβόρα διαδικασία κι από την άλλη στην έμφαση σε (επίσης χρονοβόρες) δραστηριότητες εικαστικής έκφρασης, ώστε να ενισχυθεί η αυτοπεποίθηση των μαθητών και να καλυφθούν αδυναμίες προφορικής και γραπτής έκφρασης. Επιπλέον, το γεγονός ότι αρκετοί από τους μαθητές δεν διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι τους και ακόμη περισσότεροι δεν έχουν δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο στο σπίτι ή και στο χωριό τους, σε συνδυασμό με τη μικρή εξοικείωση όλων στη χρήση του υπολογιστή, οδήγησαν στην επιλογή να πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες που απαιτούν υπολογιστή ή/και internet στο σχολείο, στο Εργαστήριο Πληροφορικής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται χρονικά.

Ο χωρισμός των ομάδων κατά τη βούληση των μαθητών αποτελεί επιλογή της διδάσκουσας, εν μέρει πειραματική, για να διαπιστωθεί η θετική ή όχι συμβολή της ελεύθερης επιλογής στη συνεργασία και την αποτελεσματικότητα της δουλειάς. Βασίζεται, επίσης, στην εμπειρία του συγκεκριμένου τμήματος στην

ομαδοσυνεργατική διδασκαλία κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά, στο πλαίσιο του μαθήματος της λογοτεχνίας.

Παράρτημα

Φύλλα εργασίας

Φύλλο εργασίας 1: Λουίζ Λεμπλάν, Η Σοφί ταξιδεύει (Οι δραστηριότητες 3 και 7 θα γίνουν από τον καθένα ατομικά και ξεχωριστά. Οι υπόλοιπες θα γίνουν από ολόκληρη την ομάδα, σε συνεργασία)

1. Είσαι η Σοφί κι ετοιμάζεσαι να πας ταξίδι στο Παρίσι. Θέλεις να μάθεις διάφορα πράγματα γι' αυτή την πόλη και για το ταξίδι το ίδιο. Πηγαίνεις σε ένα ταξιδιωτικό γραφείο για να ενημερωθείς. Να σκεφτείς και να γράψεις τις ερωτήσεις που θα κάνεις στον ταξιδιωτικό πράκτορα.

2. Πώς νιώθει η Σοφί πριν να μπει στο αεροπλάνο που θα την πάει στο Παρίσι; Πώς νιώθουν τα αδέρφια της;

3. Θυμήσου ένα ταξίδι ή μια εκδρομή που έχεις κάνει και προσπάθησε να περιγράψεις πώς ένιωθες πριν να ξεκινήσεις.

4. Η Σοφί στο Παρίσι επισκέπτεται διάφορα μέρη και γνωρίζει καινούριους ανθρώπους. Τι μαθαίνει για το κάθε μέρος και για τον κάθε άνθρωπο; Συμπλήρωσε τον πίνακα με πληροφορίες για το κάθε μέρος και τον κάθε άνθρωπο που γνωρίζει η Σοφί.

Μέρη	Σηκουάνας	
	Αγάλματα	
	Παναγία των Παρισίων	
	Λούβρο	
	Πύργος του Άιφελ	
	Βαστίλλη	
Άνθρωποι	Φρανσουά	
	Αμπντούλ	

5. Είσαι ο Αμπντούλ που πουλάει χελιδόνια στο Λούβρο. Να διηγηθείς τη γνωριμία σου με τη Σοφί και την περιπέτεια που έζησες με τον αστυνομικό (ή)

Είσαι η Σοφί και γνωρίζεις τον Αμπντούλ, ένα μικρό μετανάστη που πουλάει χελιδόνια στο Λούβρο. Γράψε μια σελίδα στο ημερολόγιό σου, όπου θα περιγράψεις τη γνωριμία σου μ' αυτόν και την περιπέτεια που έζησε με τον αστυνομικό.

6. Ποια δώρα έφερε η Σοφί στο κάθε ένα πρόσωπο της οικογένειάς της;

7. Έχεις πάει ταξίδι (να σκεφτείς και να διαλέξεις εσύ το μέρος) και γυρίζεις πίσω. Τι δώρα θα έφερνες στο κάθε ένα πρόσωπο της οικογένειάς σου;

Φύλλο εργασίας 2 (4 διαφορετικές σκηνές, για να δραματοποιηθούν από 4 ομάδες)

Προσπαθήστε να μπείτε στο ρόλο των προσώπων και να «παίζετε» τη σκηνή:

Ομάδα 1: «Η Σοφί ετοιμάζει το ταξίδι της στο Παρίσι»

Βασικά πρόσωπα: Σοφί, ταξιδιωτικός πράκτορας

Στο ταξιδιωτικό γραφείο

Η Σοφί ετοιμάζεται να φύγει για το Παρίσι. Θέλει να μάθει διάφορα πράγματα σχετικά με το ταξίδι (πώς θα πάει, τι χρειάζεται να κάνει, λεπτομέρειες που πρέπει να γνωρίζει για το ταξίδι), αλλά και σχετικά με το Παρίσι. Πηγαίνει λοιπόν σε ένα ταξιδιωτικό γραφείο για να ενημερωθεί. Μιλάει με τον ταξιδιωτικό πράκτορα και τον ρωτάει όλα όσα θέλει να μάθει. Παίξτε τη σκηνή.

Ομάδα 2: «Η Σοφί αποχαιρετά την οικογένειά της»

Βασικά πρόσωπα: Σοφί, μαμά, μπαμπάς, Λοράν, Ζιλιέν (ή Ζουζουνάκι)

Στο αεροδρόμιο

Στο αεροδρόμιο, λίγο πριν φύγει το αεροπλάνο. Η Σοφί, τα αδέρφια της, οι γονείς της. Τι λέει ο ένας στον άλλο; Παίξτε τη σκηνή.

Ομάδα 3: «Η Σοφί γυρίζει από το Παρίσι»

Βασικά πρόσωπα: Σοφί, μαμά, μπαμπάς, Λοράν, Ζιλιέν (ή Ζουζουνάκι)

Στο αεροδρόμιο

Στο αεροδρόμιο. Η Σοφί μόλις έχει γυρίσει από το Παρίσι. Η οικογένειά της έχει έρθει να την πάρει. Αφού χαιρετιούνται, η Σοφί δίνει στον καθένα το δώρο του. Παίξτε τη σκηνή.

Ομάδα 4: «Η Σοφί διηγείται τις εμπειρίες της»

Βασικά πρόσωπα: Σοφί, Λοράν

Στο σπίτι της Σοφί

Η Σοφί έχει γυρίσει από το Παρίσι, όπου έχει επισκεφτεί όλα αυτά τα μέρη που αναφέρονται στη δραστηριότητα 4 του φύλλου εργασίας. Είναι στο δωμάτιό της στον Καναδά, μαζί με τον αδερφό της το Λοράν. Ο Λοράν θέλει να μάθει για τα μέρη που γνώρισε η αδερφή του στο Παρίσι. Της κάνει ερωτήσεις κι αυτή του απαντάει. Παίξτε τη σκηνή.

Φύλλο εργασίας 3: Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ (απαντιέται ατομικά, κατά την παρακολούθηση του βίντεο)

Αφού δείτε το βίντεο να απαντήσετε (προφορικά) στις ερωτήσεις:

1. Γιατί ταξιδεύει ο Γκιούλιβερ;
2. Τι συνέβη και βρέθηκε στη χώρα των Λιλιπούτειων;
3. Τι έχουν βάλει στη μύτη του οι Λιλιπούτειοι;
4. Τι νόμισαν στην αρχή οι Λιλιπούτειοι για τον Γκιούλιβερ και τι ήθελαν να του κάνουν;
5. Πώς λεγόταν η χώρα των Λιλιπούτειων;
6. Γιατί είναι σε πόλεμο οι Λιλιπούτειοι με τους κατοίκους της Μπελφούσκου;
7. Τι πράγματα βγάζει ο Γκιούλιβερ από τις τσέπες του;
8. Ο Γκιούλιβερ ζητάει από το βασιλιά να.....και να.....
9. Ποιοι είναι οι κανόνες που πρέπει να τηρεί ο Γκιούλιβερ για να παίρνει το καθημερινό του φαγητό;

Φύλλο εργασίας 4: Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ, κεφάλαιο 6^ο

Με τι τρόπο μεγαλώνουν τα παιδιά τους οι κάτοικοι της Λιλιπούτης. Πώς προσαρμόστηκε ο συγγραφέας στη χώρα αυτή (απαντιέται ατομικά)

1. Όλα τα παιδιά στη Λιλιπούτη μεγαλώνουν με τον ίδιο τρόπο; Ποιες διαφορές υπάρχουν α) ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια των ανώτερων τάξεων β) ανάμεσα στα παιδιά των ευγενών και τα παιδιά των αγροτών και των εργατών;
2. Τι σχέση έχουν με τους γονείς τους τα παιδιά που μένουν σε οικοτροφεία;
3. Αν είχες γεννηθεί στη Λιλιπούτη, θα ήθελες να είσαι παιδί ευγενούς ή παιδί εργάτη και γιατί;
4. Τι σου αρέσει και τι δεν σου αρέσει στον τρόπο, με τον οποίο οι Λιλιπούτσιοι μεγαλώνουν τα παιδιά τους;
5. Ποιες δυσκολίες πιστεύεις πως είχε ο Γκιούλιβερ στη Λιλιπούτη; Να αναφέρεις παραδείγματα.
6. Σε τι θα μπορούσε να βοηθάει ο Γκιούλιβερ τους Λιλιπούτιους; Να αναφέρεις το πιο σημαντικό, κατά τη γνώμη σου, που θα μπορούσε να κάνει γι' αυτούς.
7. Αν ήσουν στη θέση του Γκιούλιβερ, πιστεύεις πως θα σου άρεσε η ζωή σου στη Λιλιπούτη ή θα ήθελες να φύγεις από εκεί; Να σκεφτείς πράγματα που θα σου άρεσαν και πράγματα που δεν θα σου άρεσαν και να τα αναφέρεις.

Φύλλο εργασίας 5 (απαντιέται ατομικά, κατά την παρακολούθηση του βίντεο)

Αφού δείτε το βίντεο να απαντήσετε (προφορικά) στις ερωτήσεις:

1. Πώς κατάφερε ο Γκιούλιβερ να νικήσει την Μπελφούσκου;
  2. Τι έκαναν τελικά οι Λιλιπούτσιοι με τους αιχμάλωτους κατοίκους της Μπελφούσκου και γιατί;
  3. Τι έδωσαν στον Γκιούλιβερ για ανταμοιβή οι Λιλιπούτσιοι;
  4. Τι παγίδα έστησαν στον Γκιούλιβερ;
  5. Τι θέλουν να κάνουν οι κάτοικοι της Μπελφούσκου με τον Γκιούλιβερ;
  6. Τελικά τι συνέβη με τον Γκιούλιβερ;
- Σας άρεσε το τέλος της ιστορίας;
Ποιο θα θέλατε/θα μπορούσε να είναι το τέλος της ιστορίας;

Φύλλο εργασίας 6: Ν. Καββαδία, «Οι γάτες των φορτηγών» (απαντιέται ομαδικά)

1. Ποιες νομίζετε ότι είναι οι πιο σημαντικές δυσκολίες στη ζωή ενός ναυτικού;
2. Ένας ναυτικός διηγείται σ' έναν άλλο μια παράξενη ιστορία, που έζησε σε ένα από τα ταξίδια του

William George Allum

Εγνώρισα κάποια φορά σ' ένα καράβι ξένο
έναν πολύ παράξενο Εγγλέζο θερμαστή¹,
όπου δεν μίλαγε ποτέ κι ούτε ποτέ είχε φίλους
και μόνο πάντα εκάπνιζε μία πίπα σκαλιστή.

Όλοι έλεγαν μία θλιβερή πως είχε ιστορία
κι όσοι είχαν στο στόκολο² με δαύτον εργαστεί
έλεγαν ότι κάποτε, απ' το λαιμ' ως τα νύχια,
είχε σε κάποιο μακρινό τόπο στιγματιστεί.

Είχε στα μπράτσα του σταυρούς, σπαθιά ζωγραφισμένα,
μία μπαλαρίνα στην κοιλιά, που εχόρευε γυμνή
κι απά στο μέρος της καρδιάς στιγματισμένη είχε
με στίγματα ανεξάλειπτα³ μίαν άγρια καλλον' ...

Κι έλεγαν ότι τη γυναίκα αυτή είχε αγαπήσει
μ' άγρια αγάπη, ακράτητη, βαθιά κι αληθινή
κι αυτή πως τον απάτησε με κάποιο ναύτη αράπη
γιατί ήτανε μία αναίσθητη γυναίκα και κοινή.

Τότε προσπάθησε αυτός να διώξει από το νου του
την ξωτική που αγάπησε, τόσο βαθιά, ομορφιά
κι από κοντά του εξάλειψεν ό,τι δικό της είχε,
έμεινεν όμως στην καρδιάς τη θέση η ζωγραφιά.

Πολλές φορές στα σκοτεινά τον είδανε τα βράδια
με βότανα το στήθος του να τρίβει, οι θερμαστές ...
Του κάκου, γνώριζε αυτός - καθώς το ξέρουμε όλοι -
ότι του Αννάμ⁴ τα στίγματα⁵ δεν βγαίνουνε ποτές ...

Κάποια βραδιά ως περνούσαμε από το Bay of Bisky⁶
μ' ένα μικρό τον βρήκανε στα στήθια του σπαθί.
Ο πλοίαρχος είπε: «θέλησε το στίγμα του να σβήσει»
και διάταξε στη θάλασσα την κρύα να κηδευτεί.

Διηγηθείτε την ιστορία, ξεκινώντας έτσι:

«Κάποτε, σε ένα από τα ταξίδια μου, γνώρισα έναν πολύ παράξενο άνθρωπο.
Ήταν Εγγλέζος και δούλευε στο πλοίο σαν θερμαστής...»

3. Να ζωγραφίσετε τις εικόνες του ποιήματος.

---

¹ Αυτός που ανάβει τον λέβητα και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του

² Λεβητοστάσιο του πλοίου

³ Που δεν σβήνουν ποτέ

⁴ Περιοχή του σημερινού Βιετνάμ, παλιό κρατίδιο της γαλλικής Ινδοκίνας

⁵ Σημάδι

⁶ Ο «Βισκαϊκός Κόλπος» (ή Γασκωνικός), ο κόλπος δηλαδή που σχηματίζεται ανάμεσα σε Γαλλία και Ισπανία στον Ατλαντικό Ωκεανό και είναι γνωστός για τις τρικυμίες που δημιουργούνται συχνά στο θαλάσσιο χώρο του

**Φύλλο εργασίας 7: Δημήτρη Χατζή, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα»
(απαντιέται ομαδικά)**

1. Να βάλετε έναν τίτλο στο απόσπασμα, που πιστεύετε ότι ταιριάζει στο περιεχόμενό του
2. Να διαλέξετε μια από τις εικόνες που δείχνουν έργα του Βλάση Κανιάρη (βλ. παρακάτω), η οποία, κατά τη γνώμη σας, ταιριάζει στο απόσπασμα που διαβάσαμε και να εξηγήσετε γιατί τη διαλέξατε (προφορικά)
3. Να βάλετε έναν τίτλο στο έργο του Βλάση Κανιάρη, που σας δόθηκε. Στη συνέχεια θα εκτυπώσουμε τις εικόνες και θα τις κολλήσουμε σε ένα χαρτόνι, με τίτλο που θα αποφασίσουμε όλοι μαζί. Θα το εκθέσουμε σε τοίχο του σχολείου
4. Ελάτε στη θέση ενός μετανάστη. Συμπληρώστε:
Ανησυχώ
Φοβάμαι
Ονειρεύομαι

Φύλλο βιβλιοπαρουσίασης 8

Για να παρουσιάσετε το βιβλίο που διάλεξε η ομάδα σας στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να σκεφτείτε και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- (Ποιος είναι ο τίτλος του βιβλίου σας;)
- Ο τίτλος του βιβλίου της ομάδας μας είναι.....
- (Ποιο είναι το θέμα του βιβλίου;)
- Το θέμα του βιβλίου είναι.....
- (Πού εκτυλίσσεται η ιστορία;)
- Η ιστορία του βιβλίου εκτυλίσσεται.....
- (Πότε εκτυλίσσεται η ιστορία;)
- Η ιστορία του βιβλίου εκτυλίσσεται.....
- (Ποιοι είναι οι ήρωες του βιβλίου;)
- Οι ήρωες του βιβλίου είναι.....
- (Ποιος μιλά, ποιος διηγείται την ιστορία;)
- Την ιστορία διηγείται.....
- (Τι συμβαίνει στην ιστορία; Ποια είναι τα πιο σημαντικά γεγονότα (με τη σειρά);)

Να σκεφτείτε και να παρουσιάσετε ένα άλλο, διαφορετικό τέλος που θα θέλατε ή θα μπορούσε να έχει η ιστορία του βιβλίου σας.

Να ζωγραφίσετε ένα άλλο εξώφυλλο για το βιβλίο σας